

ANGOLA ÜLKE BÜLTENİ

2018

İçindekiler

Genel Bilgiler	1
Siyasi Yapı	1
Genel Ekonomik Görünüm	2
Yıllık GSYİH Büyüme Oranları (%)	3
Yıllık Enflasyon Oranları (%).....	3
Sektörler	4
Tarım.....	4
Balıkçılık	5
Madencilik	5
Enerji.....	5
İnşaat	6
İmalat Sanayii	6
Ulaşım.....	6
Bankacılık.....	7
Yatırım	7
Doğrudan Yabancı Yatırımlar	7
Doğrudan Yabancı Yatırım (milyon Dolar)	8
Dış Ticaret.....	9
Gümrük Mevzuatı	10
İthalat yaptığı başlıca ülkeler (1000\$)	10
Angola'nın İthalatında Başlıca Ürünler (1000\$)	10
İhracat yaptığı başlıca ülkeler (1000\$).....	11
Angola'nın İhracatında Başlıca Ürünler (1000\$).....	11
Türkiye ile Ekonomik ve Ticari İlişkiler.....	11
Türkiye ile İkili Ticaret.....	11
Türkiye'nin Angola'ya İhracatında Başlıca Ürünler (milyon \$)	12
Türkiye'nin Angola'dan İthalatında Başlıca Ürünler (milyon \$).....	12
Faydalı Bilgiler.....	Bookmark not defined.
Yürütme Kurulu Üyeleri	Bookmark not defined.
İletişim	13

ANGOLA

Genel Bilgiler

Resmi Adı	: Angola Cumhuriyeti
Yönetim Şekli	: Cumhuriyet
Cumhurbaşkanı	: João Lourenço
Yüzölçümü	: 1,246,700 km ²
Toplam Nüfus	: 26,6 Milyon
Nüfus Artış Hızı	: 2.9
Ortalama Yaşam Süresi	: 40 (Erkek), 43 (Kadın)
Etnik Dağılım	: %37 Ovimbundu, %25 Kimbundu, %13 Bakongo, %25 Diğer
Dini Dağılım	: %47 Yereldinler, %38 Roman Katolik, %15 Protestan
Okuma Yazma Oranı	: %70.4
Konuşulan Diller	: Portekizce (resmi), Ovimbundu, Kimbundu, Bakongo
Başkent	: Luanda
Başlıca Büyük Şehirler	: Luanda, Cabinda, Huambo, Lubango, Kuito
Para Birimi	: Angola Kwanzası
Saat Farkı	: -2
Resmi Tatiller	: 1 Ocak (Yılbaşı), 4 Ocak (Şehitlergünü), 4 Şubat (Portekiz kolonyalizmine karşı silahlı mücadelenin başlangıcını yıldı dönümü), 8 Mart (Dünya Kadınlar Günü), 4 Nisan (Barış ve Ulusal Mutabakat Günü), 22 Nisan (Güzel Cuma), 1 Mayıs (İşçi Bayramı), 25 Mayıs (Afrika Günü), 1 Haziran (Uluslararası Çocuklar Günü), 1 Ağustos (Silahlı Kuvvetler Günü), 17 Eylül (Ulusal Kahraman Günü, Dr. Agostinho Neto'nun Doğum Günü), 2 Kasım (Tüm Ruhlar Günü), 11 Kasım (Bağımsızlık Günü), 25 Aralık (Noel günü ve Aile Günü)
Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar	: BM, Afrika Birliği, Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC), Büyük Göller Bölgesi Uluslararası Konferansı (ICGLR), Portekizce Konuşulan Ülkeler Topluluğu (CPLP), Portekizce Konuşan Afrika Ülkeleri Topluluğu (PALOP), Orta Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECCAS), Petrol İhracat Eden Ülkeler Örgütü (OPEC), Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Ticaret Örgütü (WTO)

Siyasi Yapı

1975 yılında Portekiz'den bağımsızlığını kazanmasının ardından MPLA (Angola'nın Bağımsızlığı İçin Halk Hareketi) ile UNITA (Angola'nın Tümünden Bağımsızlığı İçin Ulusal Birlik) arasında 27 yıl boyunca yaşanan kanlı iç savaş 2002 yılında sona ermiştir. 1992 yılında yapılan ulusal seçimlerle birlikte yumuşamış gibi görünen iç savaş 1996 yılında tekrar şiddetini arttırmış, yaşanan iç savaş sonucunda yaklaşık 1.5 milyon insan hayatını kaybederken, 4 milyon insan göç etmek zorunda kalmıştır. Ancak 2002 yılında UNITA'nın kurucusu ve başkanı Savimbi'nin ölümünden sonra parti zayıflamış ve askerlerinin Angola toplumuna giderek artan entegrasyonu sayesinde 2002 yılından bu yana barış ortamı varlığını sürdürmektedir. Ocak 2010'da Anayasa'da gerçekleştirilen bazı değişiklikler toplumda özellikle demokrasinin korunmasına yönelik bazı endişeler doğurmuştur. Söz konusu değişikliklerle birlikte başkanlık seçimi kaldırılmıştır. Daha önceki anayasada başkanlık ve parlamento seçimleri birbirinden bağımsızken, yapılan değişikliklerle birlikte parlamento seçimlerini kazanan partinin başkanı otomatik olarak devlet başkanı olarak seçilme hakkını kazanmıştır.

Eski Devlet Başkanı JoséEduardodosSantosAğustos 2017 seçimlerinde Cumhurbaşkanlığı koltuğunu aynı partiden olan(MPLA) JoãoLourenço'yabırakmıştır. Böylece JoãoLourenço, dosSantos iktidarından sonra ülkenin üçüncü devlet başkanı olarak 26 Eylül 2017 tarihinden bu yana devlet başkanı olarak devam etmektedir.

Angola'da 18 idari bölge (provinces) bulunmaktadır. İdari bölgeler, doğrudan Devlet Başkanı tarafından atanan Valiler tarafından yönetilmekte ve 164 belediyeye (municipalities) ayrılmaktadır.

Afrika'nın en geniş petrol rezervlerine sahip ülkelerinden biri olan Angola bu özelliği ile son yıllarda bölgedeki en yüksek ekonomik büyüme oranlarını yakalamış bulunmaktadır. OPEC dışı ülkelerden ilave petrol kaynağı arayışında olan ABD ve Çin başta olmak üzere Angola'nın petrol sanayine yabancı yatırımlarda bir artış sözkonusudur.

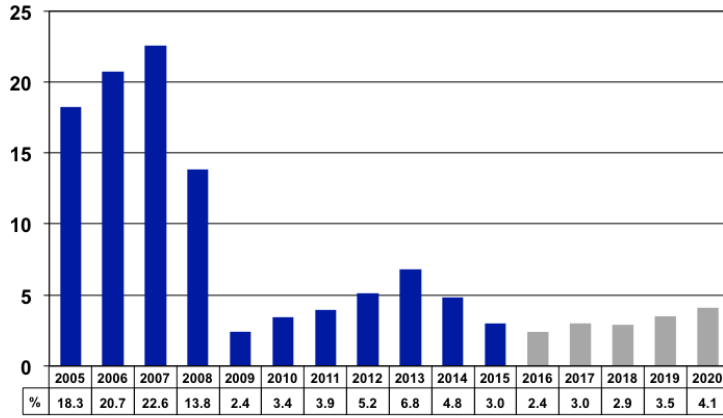
Genel Ekonomik Görünüm

	2014	2015	2016	2017
GSYH (Milyar \$)	146,3	103,1	76,9	134,5
Kişi başı GSYH (\$)	6.038	4.118	2.976	4.514
Reel büyümehızı %	4,8	3,0	0,6	1,8
Toplam dış borç (% GSYH)	19,8	27,2	39,5	38,5
Cari işlemler dengesi (Milyar \$)	-3,7	-8,5	-5,0	-1,4
Enflasyon (ort. %)	7,3	10,9	28,2	32,2

Kaynak: BMI

20 yıl önce ülkede ilk kez petrol bulunduğunda Angola dünyanın en yoksul ülkelerinden birisiydi. Şu anda ise bölgenin en zenginlerinden birisi. Ülkedeki petrol rezervleri Batılı yatırımcıyı çekerek GSYİH'nin büyümesini sağlamaktadır. Barışın tesis edilmesi Angola'nın petrol sektöründe yabancı yatırımı artırmakta, özellikle de Amerika ve Çin gibi Orta Doğu petrolüne bağımlılığını azaltma arayışında olan ülkeler tarafından. Bu sayede Angola son yıllarda dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri konumuna gelmiştir. Angola ekonomisinin geleceği doğal kaynaklarına bağlıdır. Angola ekonomisinde 2009 yılına kadar görülen büyüme hızı, uluslararası petrol fiyatlarının yüksekliği sebebiyle avantaj kazanmış olan petrol sektörü sayesinde gerçekleşmiştir. Çünkü ülkenin ekonomik gelişmesi, refahı, sosyal gelişme ve kalkınması tamamen petrole bağlıdır. Angola, Nijerya'dan sonra Afrika'nın en büyük ikinci petrol üreticisi konumundadır. Petrol üretim ve destekleme faaliyetleri gayri safi yurtiçi hâsılaya yaklaşık %85 oranında katkıda bulunmakta olup, Angola dünyanın en büyük onbeş petrol üreticisi içindedir. 2002 ve 2008 yılları arasında Angola en hızlı büyüyen ekonomiler arasındaydı. Fakat petrol fiyatlarındaki düşüşle birlikte büyüme 2009 ve 2011 yılları arasında yavaşladı. 2013'te kısa bir düzelmeye sonra benzer bir trend kendini göstermiştir. Petrol fiyatlarındaki düşüşe bağlı olarak yakın vadede ekonomik büyümenin zayıf olması bekleniyor.

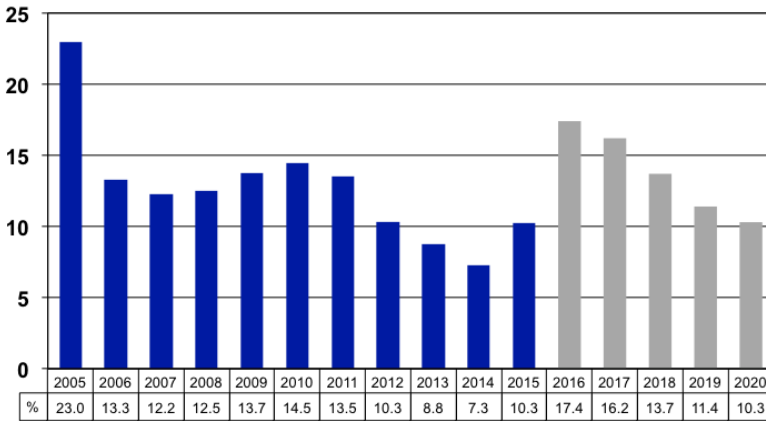
Yıllık GSYİH BüyümeOranları (%)

Kaynak: ISA Economic Forecasts, national statistics

Son yıllarda Angola Kwanzası'nın değer kaybıyla birlikte enflasyon oranlarında büyük bir yükselme kaydedilmiştir. Enflasyon oranları Haziran 2016'da sert bir yükseliş göstererek %31.8'e ulaşmıştır.

Yıllık Enflasyon Oranları (%)

Kaynak: ISA Economic Forecasts, national statistics

Savaş sonrası imar artışı ve yerleri değiştirilmiş ya da yerlerinden edilmiş insanların yerleştirilmesi çalışmaları, konut ve tarım sektörünün de yüksek oranlarda gelişimine öncülük etmiştir. Birçok bölgenin altyapı sistemi 27 yıl süren iç savaş nedeniyle halen hasarlı ya da gelişmemiş durumdadır. Bu çatışmaların kalıntılarından olan geniş alanlara yayılmış mayın parçaları, tesis edilmiş olan barış ortamına rağmen halen kırsal bölgelere zarar vermektedir. Tarım sektörü birçok insanın geçimini sağlamakta, ancak ülkenin gıda ihtiyacının yarısı ithal edilmek zorunda kalmaktadır. Angola'nın kamu alt yapısı ve bazı geniş ölçekli projelerinin inşası için 2005 yılında Çin'den alınan 2 milyar dolarlık kredi limiti kullanılmaya başlanmış olup bu limit 7 milyar dolara yükseltilmiş ve büyük ölçekli çok sayıda proje 2006'da tamamlanmıştır. Merkez Bankası, 2003'te tedavülden kwanza çekmek için döviz rezervlerini kullanmaya dayanan bir döviz kuru istikrar programını uygulamaya geçirmiştir.

Bu politika petrol ihracından sağlanan yüksek kazanç sayesinde 2005 yılında daha sürdürülebilir bir hale gelmiş, aynı zamanda enflasyonu önemli ölçüde azaltmıştır. Angola 2006 sonlarında OPEC'e üye olmuş ve ülkeye 2007 sonlarında günlük 1,9 milyon varil üretim kotası tanınmıştır. Yolsuzluk ve büyük

döviz akışlarının negatif etkileri, ülkenin karşı karşıya olduğu önemli sorunlardır. Ülkenin bütün ekonomisinin petrol fiyatlarına bağlı olması da büyük bir risk taşımaktadır.

Angola'da öncelikli politika eğilimi, ülkedeki yoksulluğu azaltma ve durgun makroekonomik düzeni tehlikeye atmadan altyapı düzenlenmesinde bir ikinci dalga daha yaratma yönündedir. Aynı zamanda Çin, Brezilya ve Portekiz gibi ülkelerin sağladığı mevcut finansman olanakları ve kredi hatlarının genişletilmesi hedefini gütmektedir.

Angola hükümeti için büyük önem arz eden ve zorlu bir süreç isteyen bir diğer konu ise 2009 yılı Kasım ayında IMF ile yapılan yaklaşık 1,4 milyar dolar tutarındaki stand-by anlaşması sürecinin başarılı bir şekilde yönetilmesini sağlamak idi. Başarılı olunması halinde Angola'nın ilk defa tam bir IMF programından yararlanmasının önü açılacaktı. Ve Angola, 2012 yılının Mart ayında IMF tarafından gerçekleştirilen sonuncu incelemenin ardından yardımın son payını da almaya hak kazanmış ve stand-by anlaşması sürecini başarı ile tamamlamıştır. Petrol fiyatlarının düşüşüyle yaşanan son ekonomik gerileme karşısında IMF 4.5 milyar dolarlık bir mali yardım teklifinde bulunmuş olsa da hükümet Temmuz 2016'da bu görüşmeleri durdurmaya karar vermiştir.

Ülkedeki işsizlik oranları çok yüksektir. Hükümet bu probleme çözüm olması için, yabancı yatırımcılara yerel eleman istihdam etmeleri için baskı yapmaktadır. Ülkedeki gelir dağılımı da bozuktur. Nüfusun %60'ı şehirlerde, kalanı kırsal kesimde yaşamaktadır. Eğitim harcamaları GDP'nin %2,6'sını kapsamaktadır.

Sektörler

Tarım

Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tahminlerine göre Angola'da 584 bin km²'nin üzerinde ekilebilir alan mevcuttur. Ayrıca ülkenin güney bölgesi başta olmak üzere geniş otlaklar bulunmaktadır. Fakat toprakların sadece %10'unda tarımsal üretim gerçekleşmektedir. Manyok, fasulye ve tatlı patates gibi geleneksel sürdürülebilir mahsuller ülkenin kuzeyinde yer alırken mısır ülkenin orta bölgelerinde, darı ise güney bölgelerde yetişmektedir. Muz, pirinç, şeker kamışı, palm yapr, pamuk, kahve, sisal, tütün, ayçiçeği, sitrin ülkede yetişen diğer ürünler arasında yer almaktadır. Angola 40 yıldır ilk kez muz ihracatına 2016 ortasında başlamıştır.

1973 yılına kadar Angola'nın en büyük ihracat kalemini oluşturan kahve Angola ekonomisinin yeniden önemli bir faktörü olma potansiyeli taşımaktadır.

Hükümetin 2000 yılında başlattığı sosyo-ekonomik programın bir parçası olarak tarım ticareti politikasıyla tarımsal programda tanımlanan alanlarda ağırlıklı olarak tahıl, fasulye, meyve, sebze, yağlık tohum üretimine odaklanılmasına karar verilmiştir.

Tarımsal mekanizasyon, endüstriyel tavukçuluk, sığır yetiştiriciliği özel yatırım için fırsatlar sunan alanlardır.

Balıkçılık

Afrika'nın en zengin kıyılarına sahip olan Angola'da soğuk Benguela akıntısı sayesinde uskumru, sardalye, ton ve kabuklular başta olmak üzere balıkçılık için çok zengin kaynaklar mevcuttur.

Angola devleti balıkçılık faaliyetlerini verimli hale getirmek, konservecilği geliştirmek, av kapasitelerini ve mevcut soğuk depolama kapasitelerini artırmayı hedeflemektedir. Ayrıca tersaneleri, rıhtımları ve balıkçılık limanlarını yenilemek ve ulusal düzeyde balık dağıtım koşullarını iyileştirmek de hükümetin öncelikli planları arasında yer almaktadır. Daha önce devlet tarafından işletilen çok sayıda küçük balıkçılık işletmesi bir özelleştirme programının parçası olarak özel sektöre devredilmiştir. Halihazırda daha büyük işletmelerin özelleştirilmesine yönelik hazırlıklar yürütülmektedir.

Madencilik

Angola önemli elmas, demir cevheri, fosfat, manganez, bakır, kurşun, çinko, altın, kalay, tungsten, feldispat, boksit, uranyum, mermer ve granit yataklarına sahiptir. İç savaş sonrasında özellikle elmas üretimi hızla artmış ve petrol ihracatından sonra en önemli ihracat kalemi haline gelmiştir.

Bağımsızlığın hemen ardından bu faaliyetler kuzeydoğudaki Kuzey Lunda ve Güney Lunda alanlarında elmas madenciliği ile güneybatıda daha küçük ölçekte mermer ve granit çıkarılmasıyla sınırlanmıştır.

Angola dünyanın en büyük elmas cevheri üreticilerinden biri olup, elmas, petrolden sonra ülkenin en önemli ihracat kalemidir. Üretimdeki artış CuangoRiverValley'deki ana madencilik alanlarının iyileştirilmesine bağlı olup bu sektörle ilgilenen çok sayıda yabancı şirket mevcuttur. Asya'daki büyüyen talep karşısında Angola elmas sektörü daha da büyümüştür. 2011 yılında üretim %11.1 oranında, 2012 yılında ise %6.5 oranında büyümüştür. Ülkenin 2015 yılında 8,8 milyon karat üretimi yapmıştır.

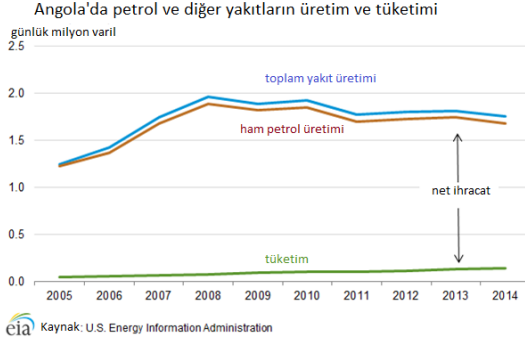
Enerji

Geniş petrol yatakları, zengin hidroelektrik potansiyeli ve doğal kaynak rezervlerine sahip olan Angola önemli enerji kaynaklarına sahip bir ülkedir. 1973 yılından beri en önemli ihracat olan ham petrol Angola ekonomisinin dayanak noktasıdır. Günde 1,9 milyon varil üretimle Angola, Nijerya'dan sonra Sahra Altı Afrika'daki en büyük ikinci petrol üreticisidir.

Bağımsızlığın ardından Hükümet, Petrol Bakanlığı'nı oluşturmuş, sektöre özgü bir mevzuat benimsemiş ve Sonangol adında bir devlet şirketi kurmuştur. Sonangol firması, Lobito şehrinde günlük 200 bin varil petrol işleme kapasitesine sahip Sonaref isimli bir rafinenin inşasına başlamıştır. İşletmenin kurulma amacı Afrikalı ülkelerin petrol ürünü ithalatına bağlılığını azaltmaktır. 2016 yılında Devlet Başkanı dosSantos kızı Isabel'i Sonangol'un başkanlığına getirmiştir.

Ülkenin petrol ihracatı 2011 yılında 65,7 milyar dolar, 2012 yılında 68,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşirken bu rakam 2013 yılında 71 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Son aylarda petrol varil fiyatları 47\$ ila 51\$ arasında seyretmiştir.

Angola'nın enerji üretiminin %80'i hidroelektriktir. Kuanza, Catumbela ve Cunene nehirlerindeki önemli havzalara bağlı üç büyük proje vasıtasıyla tedarik sağlanmaktadır. Enerji üretiminin kalan %20'lik kısmı elektrik santrallerinden gelmekte olup ülkenin enerji tüketiminin yarısından fazlasını gerçekleştiren Luanda için üretim kapasitesini artırmaya yönelik yatırımlar gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

2010 yılında Angola ile Namibya hükümetleri arasında imzalanan anlaşma sonucunda iki ülke arasındaki Cunene nehri üzerinde 600 megawatt gücünde bir hidroenerji santrali kurulması kararlaştırılmıştır. Söz konusu proje inşaatının 2015 yılında başlaması ve 1,35 milyar dolar bütçesi olması beklenmektedir. Angola'nın zengin hidroelektrik potansiyeline rağmen ülke nüfusunun sadece %12'sinin elektriğe ulaşımı vardır. Bunların yanı sıra, Angola, 2013 yılında Sıvılaştırılmış Doğalgaz (LNG) Projesini başlatmıştır. Dünyanın en modern LNG işleme tesisleri Angola'dadır.

İnşaat

Ülkede inşaat sektöründe faaliyet gösteren çok sayıda şirket bulunmaktadır. Angola bayındırlık işleri bakımından önemli fırsatlar sunmaktadır. İç savaş sonrası harabeye dönen Angola'nın yeniden inşası gerçekleştiğinden, inşaat sektörü en fazla pazar potansiyeli olan sektörlerdendir. Yollar, havaalanı, liman, okul ve konut inşaatları sürmektedir. Kara ve demiryolları ile köprü ve barajlarda acil rehabilitasyon ihtiyacı mevcuttur.

Ayrıca okul, hastane ve konut gibi sosyal altyapının geliştirilmesine yönelik de ciddi bir ihtiyaç söz konusudur. Ülkede inşaat sektöründe 2012-2016 yılları arasında reel büyüme %13,5 olarak öngörülmektedir.

İmalat Sanayii

Petrol, elmas, kereste, demir cevheri, fosfat, feldispat, altın, boksit, uranyum, çimento, temel metal ürünleri, balık işleme, işlenmiş gıda, bira sanayii, tütün ürünleri, şeker, tekstil, gemi tamiri Angola'nın başlıca sanayi ürünleridir.

Ulaşım

Ülkede 2750 km uzunluğunda üç temel demiryolu hattı mevcuttur. 1350 km ile en uzun olan Benguela Demiryolu Lobito limanı ile Demokratik Kongo Cumhuriyeti sınırını birbirine bağlamakta, oradan Zambiya'ya uzanmaktadır. Diğer Hatlar Namibe limanı ile Menongue şehrini bağlayan hat ile (907 km), Luanda/Malange hattıdır (538 km). 2011 yılında Benguela ile Huambo arasındaki tren hattı 30 yıl sonra tekrar çalışmaya başlamıştır. Hükümet ayrıca Lobito Limanı ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ndeki bakır madenleri arasındaki bağlantıyı sağlayabilmek için 1344 km'lik bir demiryolu inşası planlamaktadır.

Luanda, Namibe ve Lobito'da üç büyük ticari liman ile Malongo ve Soyo'da petrol terminalleri bulunmaktadır. Angola'da petrol arama faaliyetlerindeki artışla birlikte Lobito'da yeni bir terminal inşa edilmiş, Luanda'daki Sonils lojistik üssü yenilenmiştir.

Hava taşımacılığında uluslararası uçuşların yanında ulusal TAAG ülkenin büyük kentleri arasında taşımacılık yapmaktadır. Çok sayıda özel şirket yurt içi uçuşlar gerçekleştirmektedir. Farklı uluslararası havayollarına hizmet veren Luanda'daki havaalanı ile birlikte ülkede toplam 32 havaalanı bulunmaktadır.

Bankacılık

Ülkede faaliyet gösteren bankaların sayısı 23'tür ve banka şubelerinin yarısından fazlası başkent Luanda'da bulunmaktadır. Nüfusun sadece %11'inin banka hesabı olduğu tahmin edilmektedir.

Yatırım

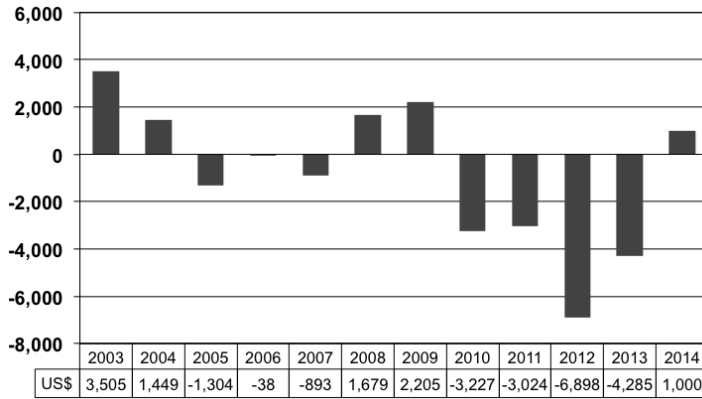
Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Angola her ne kadar Afrika kıtasının en fazla doğrudan yabancı yatırım alan 2. ülkesi olsa da iş yapma kolaylığı açısından en zor ülkelerden biri olarak nitelendirilmektedir. 2003 yılında hükümet Yabancı Yatırımlar Kanununu kaldırarak yerine Özel Sektör Yatırımları Kanununu yürürlüğe koydu. Özel sektör yatırımlarını arttırabilmek adına Angola Özel Yatırım Ulusal Ajansı (Angola's National Agency for Private Investment-ANIP) kuruldu. Bu doğrultuda ajans, yabancı yatırımcılara hem gümrük hem de mali konularda pek çok teşvik sağlamakta olup, aynı zamanda yatırım için gerekli olan başvuru sürecini kısaltmak ve yatırımcılara yardım etmekle yükümlüdür. Teşvikler özellikle tarım, imalat, enerji, su, altyapı, sanayi, telekomünikasyon, balıkçılık ve konut sektörlerinde sağlanmaktadır. Teşvikler, sanayi ve sermaye kazanımlarında 15 seneye kadar vergi muafiyeti sağlarken, gümrük vergileri konusunda 6 yıla kadar muafiyet sağlanabilmektedir. Ancak bu yasa ilgili bakanlıkların kontrolünde olduğu için zaman zaman karışıklıklar yaşanabilmektedir. 5 milyon doların altındaki yatırımlar için hükümet onayına ihtiyaç duyulmamaktadır. Enerji, elmas, telekomünikasyon ve finans sektörlerinin her biri için ayrı yasal süreçler mevcuttur. Madencilik sektörü için hükümet, bürokrasinin rolünü hafifleten daha kapsamlı ve yatırım taraftarı bir süreç geliştirmek için çalışmalara başlamıştır.

Angola petrol sanayi, ülkenin en önemli yabancı yatırım alan sektörüdür. Amerika, petrol sanayine en fazla yatırım yapan ülkedir. Ancak hükümet petrol dışındaki sektörlerle de yatırımcı çekmeye çalışmaktadır. Özellikle altyapı alanında ciddi yatırım ve yatırımcılara ihtiyaç duyulmaktadır.

Hükümet petrol dışındaki sektörlerle yabancı yatırımcı çekmek için çaba göstermektedir. İhtiyaçların en başında ülkenin altyapısının yeniden inşası gelmektedir. Ülke kalkındıkça yabancı yatırımların çeşitlenmesi beklenmektedir.

Doğrudan Yabancı Yatırım (milyon Dolar)

Kaynak: UNCTAD

Angola'da çok önemli, karlı ve fazla iş ve yatırım fırsatı olmasına rağmen pazarda önemli oranda risklerde bulunmaktadır. Yüksek pazar fırsatlarına ve ilerlemeye rağmen, pazara girişteki yüksek maliyetler, karmaşık bürokratik işlemler, yetersiz iletişim altyapısı, İngilizcenin az kullanımı ve zayıf alt yapı gibi olumsuzluklar birçok yabancı yatırımın gelmesini ertelemekte ve birçok projeyi uygulanmasını geciktirmektedir.

Ülkedeki özel yatırımları düzenleyen kanun 2011 yılında yürürlüğe girmiştir. Yatırımın ülkedeki teşviklerden yararlanabilmesi için minimum yatırım tutarı 100 bin dolardan 1 milyon dolara yükseltilmiştir.

Dünya Bankası – Uluslararası Finans Kurumu tarafından yayımlanan İş Yapabilirlik Raporu- Doing Business 2017 raporunda, iş yapma kolaylığı açısından Angola, dünya sıralamasında 182. sırada yer almaktadır.

Angola, gıda ve tüketim ihtiyacının büyük bölümünü ve sermaye ürünleri ihtiyacının ise neredeyse tamamını ithalatla karşılamaktadır. Hükümet özel sektör ve yabancı yatırımların önemini kavramış ve yabancı yatırım çekmek ve yatırım ortamını iyileştirmek için gerekli adımları atmaktadır.

Yatırım Mevzuatı

Ülkede yatırım mevzuatı 13 Mayıs 2003 tarih ve 11/03 sayılı Özel Yatırım Yasası ile düzenlenmektedir. Söz konusu yasa kapsamında tarım, balıkçılık, işleme sanayi, inşaat, sağlık, eğitim, altyapı, telekomünikasyon, enerji, su ve ağır ekipman gibi alanlar yatırım çekmek üzere teşviklerden yararlanmak için öncelikli alanlar olarak saptanmıştır.

Özel şirketlerin, hükümetin %50 veya daha fazla hissesi bulunan kamu şirketlerine ortak olmaları durumunda, bu yatırım Özel Yatırım olarak kabul edilmemektedir.

Yatırım için gerekli olan evraklar :

- Teklif Sunumu
- Şirketin Kuruluş Sözleşmesi
- Şirket Adının Tescil Belgesi
- Son 3 yılın Finans Raporları
- Finansal Durum Raporu

- Adli Sicil Raporu
- Vekaletname (gerekli durumlarda)

Başvuru onaylandıktan sonra ANIP uygunluk belgesini hazırlayıp Angola Merkez Bankası'na, Gümrük İdareleri'ne ve yetkili Bakanlıklara göndermektedir.

- Yatırımcının şirket kuruluşunu tamamlamak için yapması gerekenler:
- Şirket tescilini yaptırmak.
 - Resmi Gazete'de şirket kuruluşunu yayımlatmak.
 - Ticaret Bakanlığı Müdürlükleri'nden işletme ruhsatını almak.
 - Finans Bakanlığı Müdürlükleri'nden vergi kaydını yaptırmak.

Yabancı yatırıma yönelik teşvikler sistemi her bir bölgenin ihtiyaçlarına ve savaştan etkilenme derecelerine göre A, B ve C alanlarına ayrılmış bulunmaktadır. İlk aşamada gümrük tarifeleri ve vergilerden muafiyet imkanı mevcuttur. İkinci aşamada 10 yıldan fazla sürelerle endüstriyel vergilerden muafiyet gibi ekstra teşviklerden yararlanmak mümkün olabilmektedir.

Vergi Rejimi

Angola, petrol sanayi için faklı vergiler uygulamaktadır: petrol üretimi vergisi, petrol geliri vergisi ve petrol işleme vergisi (sadece Cabinda bölgesinde). Bunun yanı sıra şirketler %40 oranında bir sanayi vergisi ödemektedir. Ayrıca şirketler reel, olası veya potansiyel karlarına göre de vergilendirmeye tabii tutulabilmektedirler.

Kurumsal vergiler: Oran %35 olup, şirketler ve tarım sanayi için 8 ila 15 yıl arasında vergi tatili söz konusudur. Ancak hükümet, bir çok vergi muafiyeti yada vergide azaltma yapabilmekte özellikle emlak, arazi vergilerinde tavizler verirken yatırımlarda kolaylıklar sağlayabilmektedir.

Vergi teşvikleri veya vergi indirimleri görüşülmeye açıktır. Stratejik kalkınma alanında yapılan, en az 500 kişilik istihdam sağlayan, teknolojik gelişmeye katkı sağlayan, bilimsel araştırma içeren, 50 milyon ABD doları ihracat sağlayan ve 50 milyon ABD dolarından fazla değerinde olan yatırımlara ayrıcalıklı vergi teşvikleri uygulanabilmektedir.

Dış Ticaret

Angola, DTÖ ve Doha Round'a üyeliklerinin yanı sıra Mart 2003'te Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (South African Development Community-SADC) Serbest Ticaret Anlaşması'na katılmayı da kabul etmiştir. Buna rağmen ülke SADC protokolünü yürürlüğe sokma konusunda yavaş hareket etmektedir. Aynı zamanda ülke, Portekiz, Sao Tome & Principe ile gümrük iş birliği anlaşması imzalamış olup, söz konusu anlaşmayı Güney Afrika ve Portekizce Konuşan Devletler Birliğiyle de imzalaması beklenmektedir.

Hükümet şu ana kadar herhangi bir Serbest Ticaret Bölgesi veya limanı kurmamıştır. Ancak önümüzdeki dönemde Luanda, Benguela bölgesindeki Catumbela'da ve Cabinda'da Serbest Bölge Kurmayı planlamaktadır.

Ham petrol, rafine petrol ürünleri, gemi, tekne, elmas, değerli taşlar, makine, demir, çelik, çimento, kereste, kauçuk, bakır, balık, deniz ürünleri, kahve, sisal Angola'nın ihracatındaki başlıca kalemlerdir.

Makine, gemi ve tekne, elektrikli aletler, araçlar, demir ve çelik ürünleri, yakıt ürünleri, et ve sakatat, içecekler, uçak ve parçaları, plastik ve plastik ürünler Angola'nın başlıca ithalat ürünleridir.

Angola'nın en önemli ihracat partneri %45 payla Çin olurken onu %12,6 ile ABD, %9,6 ile Hindistan, %5,5 ile Tayvan, %4,9 ile Portekiz, %4,1 ile İspanya ve %2,8 ile Güney Afrika Cumhuriyeti takip etmektedir. İthalatında ise %18,7 ile Portekiz ilk sırada yer alırken Çin'in payı %17,9, ABD'nin %6,6, Brezilya'nın %5,8, Kore Cumhuriyeti'nin %5,6, Güney Afrika'nın %4,5, Kongo'nun %4'tür.

Gümrük Mevzuatı

Angola gümrüklerinde hem spesifik vergiler hem de ad valorem vergiler kesilmektedir. Ancak, Angola'nın Dünya Ticaret Örgütü üyesi olmasından dolayı, gümrük tarifelerinde ve tarife dışı kısıtlamalarda indirim olması planlanmaktadır. Özel vergiler ürünlerin ağırlıklarına göre belirlenmektedir. Lüks ürünler için ek vergiler alınmaktadır. Portekiz, Mozambik, Gine-Bissau, Cape Verde ve Sao Tomé ve Príncipe'den gelen ürünler için ise özel uygulamaları vardır. Angola'da ithalat işlemleri için hükümete ait ofislerden temin edilebilecek bir lisans belgesi gerekmektedir. Çoğu ihracat işlemleri de buna benzer bir şekilde hükümet acentaları tarafından yürütülmektedir.

Angola'da standart KDV oranı %10'dur. Ayrıca % 2 ile % 30 arasında ürüne göre değişen KDV oranları da vardır. Yiyecek ve medikal ürünler için %2 KDV uygulanırken, lüks ürünlere %20 - %30 KDV oranları uygulanmaktadır. Alınan ek ücretler; mal bedeli, sigorta ve navlunu ödenmiş olarak teslim şeklindeki ürünlerde %2 oranında dengeleme/takas ücreti, gemi güvertesinde teslim şeklindeki ürünlerde %0,5 oranında damga vergisi, 500 dolar ile 850 dolar arası liman ücreti ve ilk 15 günü ücretsiz olan limanda depolama ücretidir.

İthalat yaptığı başlıca ülkeler (1000\$)

SIRA	ÜLKE	2015	2016	2017
1	Çin	2,825,188	-	2,282,863
2	Portekiz	2,449,546	-	2,020,140
3	ABD	1,233,989	-	810,409
4	Brezilya	755,490	-	670,449
5	Güney Afrika	909,157	-	580,790
6	Birleşik Krallık	639,632	-	492,558
7	Fransa	516,870	-	344,286
8	Güney Kore	1,433,817	-	338,932
9	İtalya	341,071	-	317,596
10	Almanya	224,384	-	290,133

Kaynak: Trademap

Angola'nın İthalatında Başlıca Ürünler (1000\$)

SIRA	ÜRÜN	2015	2016	2017
1	Makineler, bunların parça ve aksamı	3,537,195	1,826,367	1,683,023
2	Elektrikli eşyalar, bunların parça ve aksamı	1,233,652	1,071,602	1,014,289
3	Demir-çelik mamülleri	1,293,978	659,197	501,632
4	Et ve Et Ürünleri	654,813	351,577	470,341
5	Plastik Ürünler	436,715	315,252	424,573

Kaynak: Trademap

İhracat yaptığı başlıca ülkeler (1000\$)

SIRA	ÜLKE	2015	2016	2017
1	Çin	14,275,789	-	20,385,916
2	Hindistan	2,675,574	-	3,074,853
3	ABD	1,210,195	-	2,686,285
4	Taipei	1,409,453	-	1,482,439
5	Güney Afrika	1,349,599	-	1,340,244
6	İspanya	2,240,594	-	1,063,688
7	Endonezya	566,503	-	458,977
8	İtalya	1,102,925	-	390,885
9	Fransa	1,567,649	-	369,647
10	Portekiz	1,190,822		314,151

Kaynak: Trademap

Angola'nın ihracatında başlıca ürünler (1000\$)

SIRA	ÜRÜN	2015	2016	2017
1	Mineral yakıt ve yağlar, bunların ürünleri	31,894,839	26,005,524	32,269,410
2	Tabii veya suni inci; değerli ve yarı-değerli inciler	1,087,526	1,730,151	1,179,066
3	Makineler, bunların parça ve aksamı	-	165,830	46,437
4	Balık ve kabuklu deniz ürünleri	46,323	62,282	43,473
5	Ahşap ve ahşap ürünleri	9,469	39,457	37,187

Kaynak: Trademap

Türkiye ile Ekonomik ve Ticari İlişkiler

Türkiye ile İkili Ticaret

2015 yılında Angola'ya olan ihracatımız bir önceki yıla göre %31,9 oranında azalarak 195,9 milyon dolara, 2016 yılında 128,9 milyon dolara gerilemiş ancak 2017 yılında 186,6 milyon dolara yükselmiştir. İthalatımız da 2016 yılında 5,9 milyon dolardan 2017 yılında 1,4 milyon dolara gerilemiştir.

	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2010	109.119	276	109.395	108.843
2011	220.613	340	220.953	220.273
2012	234.570	1.812	236.381	232.758
2013	264.024	8.006	272.031	256.019
2014	287.595	4.964	292.699	282.771
2015	195.884	156	195.728	196.040
2016	128.864	5.947	134.811	122.917
2017	186.633	1.364	187.997	185.269

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Angola'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Bin\$)

Ülkemizden Angola'ya ihracat 2014 -2016 döneminde sürekli azalma göstermiş olup, bu durum özellikle petrol gelirlerinin azalması sonucunda Angola hükümetinin ithalatı kısıtlayıcı tedbirleri uygulaması ve Angolalı ithalatçıların ödeme güçlüklerinden kaynaklanmıştır. 2017 yılında ise ihracatımız tekrar artış göstererek 186,6 milyon dolara yükselmiştir. Angola'ya ihracatımızda en önemli ürünler un ve makarna olup, bu iki ürünün Angola'ya toplam ihracatımızdaki payı 2017 yılı itibariyle yaklaşık % 54'dür. İhracatımızda diğer önemli ürünler maya, alüminyum ürünleri, beyaz et ve bisküvidir.

GTİP	ÜRÜN ADI	2015	2016	2017
	TOPLAM	195,884	128,864	186,633
'1902	Makarnalar ve kuskus	39,293	32,788	58,510
'1101	Buğday unu/mahlût unu	55,258	41,224	42,103
'2102	Mayalar ve cansız diğer tek hücreli mikroorganizmalar	4,725	5,619	10,291
'7612	Alüminyumdan depo, fıçı, varil, vb. kaplar; hacmi<=300 lt. (sıkıştırılmış veya sıvılaştırılmış gaz için olanlar hariç)	-	-	5,847

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Angola'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin\$)

Angola'dan ithalatımız ise 2015 yılında 156 bin dolar gibi oldukça düşük bir değere sahip iken 2016 yılında ithalatımız 6 milyon dolara yaklaşmış, 2017 yılında ise 1,4 milyon dolara gerilemiştir. İthalatımızda başlıca keresteler ve işlenmemiş alüminyum ve alüminyum döküntü ve hurdaları en önemli yeri tutmaktadır.

GTİP	ÜRÜN ADI	2015	2016	2017
	TOPLAM	156	5,947	1,364
'4403	Yuvarlak ağaçlar	-	787	861
'7601	İşlenmemiş alüminyum	60	363	306
'7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	-	173	100
'4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	73	525	88

Kaynak: Trademap

İletişim

Angola Cumhuriyeti Büyükelçiliği

Büyükelçi: JoseGuerreiroAlvesPrimo

Adres:İlkbaharMahallesi, GalipErdem cad. 616 sok. no:16,
06550 Çankaya, Ankara (ada:16893 parsel:2)

Tel: +90 (312) 428 2770

Fax: +90 (312) 428 2772

E-mail: embaixada.turquia@mirex.gov.ao

Türkiye Cumhuriyeti Luanda Büyükelçiliği

Büyükelçi: İhsanKızıltan

Adres: Avenida Pedro de Castro Van-Dunem Loy,535,
Mundo Verde-Talatona,Luanda

Tel: 00 244 939 765 336, 00 244 939 765 337

E-mail: embassy.luanda@mfa.gov.tr

Türkiye Cumhuriyeti Luanda Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

Ticaret Müşaviri: Aydın Durmaz

00 244 949 177 376

Adres: Avenida Pedro de Castro Van-DunemLoy,
535, Mundo Verde-Talatona,
Luanda / Angola

Web: <http://luanda.be.mfa.gov.tr/>

E-mail: luanda@ekonomi.gov.tr